

Hypotheekbewaarders in België: meer dan 200 jaar geschiedenis

Guido De Latte

Uitgegeven door vzw Koninklijke Federatie
der Hypotheekbewaarders van België / asbl Fédération Royale
des Conservateurs des Hypothèques de Belgique

© De auteur

Skribis is het publicatieplatform van drukkerij Nevelland Graphics.
Publicaties bij Skribis worden uitgebracht in eigen beheer.

Skribis – Nevelland Graphics cvba-so
Industriepark-Drongen 21
9031 Gent

Tel. 09 244 72 68
info@skribis.be
www.skribis.be

Zetwerk: Punctilio
Cover: Nevelland Graphics

De foto op de wikkel en op de kaft van het boek toont het ambtsgebouw te Brussel, Regentschapsstraat 54. Hier zijn de Brusselse hypotheekbewaringen sinds jaar en dag samen met de registratiekantoren uit Brussel gehuisvest.

In dit gebouw begonnen de meeste collega's hun carrière als 'enregistreur' in een Brussels registratiekantoor. Ook de raad van bestuur van de Federatie der Hypotheekbewaarders kwam hier verschillende jaren samen.

Guido De Latte
Hypotheekbewaarders in België: meer dan 200 jaar geschiedenis
Gent, 2016, iv + 257 p.

ISBN 978 90 736 2632 4
D/2016/3988/4
NUR 680

Niets uit deze uitgave mag worden vervoelvoudigd en/of vermenigvuldigd door middel van druk, fotokopie, microfilm of welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur-uitgever.

*Sans mémoire, il n'y a pas de culture, de civilisations,
il n'y a pas d'histoire, pas de contacts humains.*

Elie Wiesel, schrijver en filosoof (1928-2016)

Inhoudsopgave

Voorwoord	iii
Hoofdstuk I. Het hypothecair stelsel	1
Algemene principes.....	1
Belgisch hypothecair stelsel – heden en verleden.....	2
Recente en toekomstige ontwikkelingen.....	7
Scheepshypotheken.....	11
Hoofdstuk II. De hypotheekbewaarder	15
De Belgische hypotheekbewaarder.....	15
Geschiedenis.....	17
Hervorming van statuut.....	22
Verwijzing naar lijst van hypotheekbewaarders.....	25
Hoofdstuk III. De hypotheekbewaringen	27
Franse periode – 1795-1813.....	27
Nederlandse periode – 1815-1830.....	28
Belgische periode – 1830-2016.....	30
Toekomst.....	35
Verwijzing naar lijst van hypotheekbewaringen.....	36
Hoofdstuk IV. De Federatie der Hypotheekbewaarders	37
Algemeen.....	37
Voorzitters, vicevoorzitters, secretarissen en andere bestuursleden.....	38
Werking van de Federatie.....	42
Samenwerking met de administratie.....	43
ELRA.....	44
Hoofdstuk V. Levensbeschrijvingen van hypotheekbewaarders	47
Inleiding.....	47
<i>DE NAEYER</i>	47
<i>FONSON</i>	51
<i>DE PUYDT</i>	52

<i>VAN WAMBEKE</i>	55
<i>LION</i>	57
<i>SIRET</i>	61
<i>de SIMONY</i>	62
<i>BEERNAERT</i>	63
<i>ROBYNS</i>	65
<i>VAN CAMPENHOUDT</i>	65
<i>DE BURBURE</i>	66
<i>EYERMAN</i>	69
<i>DE STRIJKER</i>	70
<i>GENIN</i>	72
<i>CUVELIER</i>	86
<i>WERDEFROY</i>	88
<i>HABER</i>	92
<i>WAUTERS</i>	94
Nawoord	99
Bronnen – Bibliografie	101
Personenregister	107
Afbeeldingen	113
Bijlagen	131
Bijlage I – Belgische hypotheekbewaarders sinds 1795	133
Bijlage II – Belgische hypotheekbewaringen sinds 1795	176
Bijlage III – Wet van 21 ventôse jaar VII – Oorspronkelijke Franse tekst	232
Bijlage IV – Wet van 21 ventôse jaar VII – Nederlandse tekst op 1 september 2016	242
Bijlage V – Statuten van de Koninklijke Federatie der Hypotheekbewaarders van België	248
Bijlage VI – Wet van 18 december 2015	255

Voorwoord

Eind 2016 wordt het statuut van de persoonlijk aansprakelijke hypotheekbewaarder in België definitief afgeschaft. Dit statuut gaat terug op een Franse wet van 21 ventôse jaar VII (11 maart 1799) en wordt daarom dikwijls ‘statuut van de wet van ventôse’ genoemd. Met de afschaffing van dit statuut komt een einde aan meer dan tweehonderd jaar geschiedenis.

De betekenis van het ambt van de persoonlijk aansprakelijke hypotheekbewaarder voor het Belgisch hypothecair kredietwezen en voor de rechtszekerheid van de transacties op de Belgische vastgoedmarkt is zo belangrijk dat die bladzijde moeilijk kan worden omgedraaid zonder uitgebreid stil te staan bij die hypotheekbewaarders en bij hun hypotheekbewaringen.

Ik heb dan ook gemeend dit boek te moeten schrijven om de herinnering te bewaren aan de hypotheekbewaarders en hun verleden. Ook wil ik met dit boek hulde brengen aan wat het prachtige instituut kan worden genoemd van de ventôse-hypotheekbewaarder. Verder is het de bedoeling eer te betuigen aan al diegenen die in het verleden en tot op vandaag dit mooie, maar veeleisende ambt van ventôse-hypotheekbewaarder plichtsgetrouw, met voortdurende inzet van de eigen aansprakelijkheid en met de medewerking van bekwaam en toegewijd personeel, hebben uitgeoefend.

Het zijn precies die persoonlijk aansprakelijke hypotheekbewaarders die binnen het Belgische overheidsapparaat de echte managers *avant la lettre* zijn geweest en waarschijnlijk de enige echte managers die er binnen de overheidsdiensten ooit zijn geweest of ooit zullen zijn.

Volledigheidshalve wil ik er nog op wijzen dat dit boek werd afgesloten op datum van 20 september 2016 en dat de inhoud enkel en alleen de auteur verbindt, zonder enige verantwoordelijkheid voor de Koninklijke Federatie der Hypotheekbewaarders van België of voor de Algemene Administratie van de Patrimoniumdocumentatie.

Ten slotte is het een aangename plicht om uitdrukkelijk de volgende personen te bedanken voor hun waardevolle hulp bij de totstandkoming van dit boek: mijn gewaardeerde Nederlandse collega Zacharias Klaasse, archivaris Filip Strubbe van het Rijksarchief in Brussel, attaché Eva Muys van het Centrum Historische Documentatie van het Ministerie van Defensie, erenotaris Paul-Emile Genin, 'conservatrice' Sarah Stephan van de Bibliothèque nationale de Luxembourg, Jacques Buermans, Roch Burlet van de dienst P & O van de FOD Financiën, Liesbeth De Frenne van het hoofdbestuur van de Algemene Administratie van de Patrimoniumdocumentatie van de FOD Financiën, kameraad Roland Teirlinck, ELRA-secretaresse Alicia Giménez Richart, hoofdredacteur André Culot van de *Recueil Général de l'Enregistrement et du Notariat*, historicus Georges Vande Winkel van het geschiedkundig tijdschrift 'Het Land van Aalst', mijn Luxemburgse collega John Lorent, de familie Cuvelier, Maria Debeer, de oud-voorzitters van de Koninklijke Federatie der Hypotheekbewaarders van België Arthur Soetens en Louis Hombroeckx, en *last but not least* de voorzitter Emile Roelen en alle andere collega's van de raad van bestuur van de Federatie, die de financiering en uitgave van dit boek hebben mogelijk gemaakt.

Gent, 20 september 2016

De auteur

Boek 'Hypotheekbewaarders in België'

Lijst van afbeeldingen

1. Portret van de Naeyer (tekening - © KIK-IRPA, Brussel)
2. Portret van Van Wambeke (tekening - © Universiteitsarchief Gent-P01484)
3. Portret van Lion (schilderij van François Joseph Navez - © Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België, Brussel / foto : J.Geleys - Ro san)
4. Foto van Eyerman (met dank aan Jacques Buermans)
5. Foto van Bossuyt (met dank aan Jacques Buermans)
6. Portret van Genin (schilderij van Jacques Madyol 1944 – met dank aan notaris Paul-Emile Genin)
7. Groepsfoto Elinck met: Elinck (in het midden), Bonnejonne (rechts van Elinck) en Bontinck (links van Elinck) en anderen (met dank aan Benoit Van Houtryve)
8. Foto van Cuvelier (met dank aan Anne-Marie Cuvelier)
9. Foto van Soetens (met dank aan Arthur Soetens)
10. Groepsfoto Burnonville met v.l.n.r.: Burnonville, De Latte en Herman Crokaerts, bureauchef van de scheepshypotheekbewaring (oktober 1994 – aan boord van het schip 'Federal Danube' op het kanaal Gent-Terneuzen)
11. Groepsfoto Werdefroy met v.l.n.r.: echtgenote Werdefroy, Werdefroy, Wauters en Cappellemann (vóór 2000) (foto afkomstig van wijlen Frans Wouters)
12. Foto van Hombroeckx (met dank aan Louis Hombroeckx)
13. Foto van Haber (2000)
14. Foto van Legon (met dank aan Danièle Legros weduwe Legon)
15. Foto van Decuyper – met Susan MacInnes (oktober 2008 - ELRA Paris 8th General Assembly) (© elra.eu)
16. Foto van Pafenols (met dank aan Emile Pafenols)
17. Foto van De Latte (maart 2013 – seminarie universiteit Antwerpen)
18. Groepsfoto Vandenhoutte met v.l.n.r.: Desmaele, Moerkerke, Dobbelaere, Besard, Decaestecker en Vandenhoutte (8 mei 2015)
19. Groepsfoto 'ELRA treasurers' met v.l.n.r.: Vandenhoutte, Pieters, Moerkerke en De Latte (29 januari 2016) (© elra.eu)
20. Foto van Roelen met echtgenote (2 september 2016)

Guide De Latte publiceerde eerder al over de juridische aspecten van zijn werk als scheepshypothekbewaarder (*Zakelijke rechten en hypotheke op schepen*, Kluwer, Mechelen, 2006; *Telboekstelling en registratie van schepen*, Maklu, Antwerpen, 2007) en over de Belgische maritieme geschiedenis (*Reders, baniers en scheepsmakelaars in de Belle Epoque*, Academia Press, Gent, 2014).

Guido De Latte is sinds 1994 hypotheekbewaarder op het 4de kantoor te Antwerpen (de 'scheepshypothekbewaring') en sinds 1996 secretaris en schatbewaarder van de VZW Koninklijke Federatie der Hypotheekbewaarders van België. Hij is de laatste hypotheekbewaarder in functie die bij koninklijk besluit vast werd benoemd onder het statuut van de wet van 21 ventôse jaar VII. Zijn collega's zijn sinds 2003 allemaal aangesteld als hypotheekbewaarders *ad interim*. Hij is dus uitstekend geplaatst om de geschiedenis van de hypotheekbewaarders en de hypotheekbewaringen in kaart te brengen.

Guido De Latte is bovendien de laatste scheepshypothekbewaarder van België. De scheepshypothekbewaring wordt binnenkort immers afgeschaft binnen de FOD Financiën. De bevoegdheden ervan worden overgenomen door een nieuwe dienst binnen het Directoraat-generaal Maritiem Vervoer van de FOD Mobiliteit en Vervoer.

Guido De Latte is ook lid van de Koninklijke Belgische Marine Academie

De hypotheekbewaring is een belangrijke overheidsdienst die zorgt voor de 'openbaarmaking' van de akten betreffende onroerende eigendom en hypotheek. De hypotheekbewaarder is de persoonlijk aansprakelijke openbare ambtenaar die de leiding heeft van die hypotheekbewaring. Zijn statuut gaat terug op een wet van 21 ventôse jaar VII (11 maart 1799). De hypotheekbewaarder is bijgevolg **zeer belangrijk** voor de vastgoedmarkt en voor het kredietwezen in België.

Eind 2016 zal de wetgever het statuut van de hypotheekbewaarder drastisch hervormen door de afschaffing van de wet van 21 ventôse jaar VII (11 maart 1799). Ook de inrichting van de hypotheekbewaringen wordt grondig hervormd. Deze hervormingen zijn een belangrijke mijlpaal in de Belgische administratieve geschiedenis en een uitgelezen moment om stil te staan bij de geschiedenis van de hypotheekbewaarder en de hypotheekbewaring in België.

Hypotheekbewaarders in België: meer dan 200 jaar geschiedenis

Hypotheekbewaarders in België:

meer dan 200 jaar geschiedenis

GUIDO DE LATTE

| SKRIBIS